

OPONENTSKÝ POSUDOK K INAUGURAČNÉMU KONANIU

Uchádzač:	doc. PhDr. Klaudia Bednárová-Gibová, PhD.
Pracovisko uchádzača:	Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, Inštitút anglistiky a amerikanistiky
Odbor HIK:	Cudzie jazyky a kultúry
Oponent:	prof. PhDr. Martina Kášová, PhD.
Pracovisko oponenta:	Prešovská univerzita v Prešove, Filozofická fakulta, Inštitút germanistiky a romanistiky, Katedra germanistiky

Oponentský posudok som vypracovala na základe vymenúvacieho dekrétu za oponentku podpísaného predsedníčkou Vedeckej rady Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove a dekanou fakulty, prof. PhDr. Beátou Balogovou, PhD., MBA, zo dňa 30.10.2024 v súlade s § 5 ods. 8 Vyhlášky Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky č. 246/2019 o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov a umelecko-pedagogických titulov docent a profesor a na základe predloženého spisu uchádzačky, ktorý obsahuje všetky potrebné podklady v zmysle príslušnej legislatívy.

Predložený inauguračný spis obsahoval žiadosť o začatie inauguračného konania, profesijný životopis uchádzačky, prehľad jej pedagogickej činnosti, prehľad riešených výskumných projektov, zoznam pôvodných vedeckých a odborných prác a výkonov, zoznam ohlasov na vedeckú činnosť, prehľad publikačnej činnosti, charakteristiku najdôležitejších vedeckých výsledkov uchádzačky, doklad o ukončených doktorandoch, doklad o vlastnej vedeckej škole a vedecko-pedagogickú charakteristiku uchádzačky.

Kvalifikačné predpoklady, odborný rast, profil

Doc. PhDr. Klaudia Bednárová-Gibová, PhD. je absolventkou Filozofickej fakulty PU v Prešove, kde v roku 2006 ukončila s vyznamenaním a študijným priemerom 1,01 štúdium učiteľstva všeobecnovzdelávacích predmetov v kombinácii: anglický jazyk a literatúra – nemecký jazyk a literatúra. Zostala jej verná i naďalej a aj dizertačnú prácu obhájila na tej istej fakulte v študijnom odbore 2.1.35 prekladateľstvo a tlmočníctvo v roku 2009. Nasledovala rigorózna skúška v študijnom odbore 2.1.29 neslovanské jazyky a literatúry, v študijnom programe anglistika a amerikanistika v roku 2011, znova na tej istej fakulte a doposiaľ posledným krokom bolo v roku 2015 získanie vedecko-pedagogického titulu docent na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity vo vednom odbore 2.1.35 prekladateľstvo a tlmočníctvo.

V rámci ďalšieho vzdelávania absolvovala veľké množstvo najmä zahraničných stáží a študijných pobytov v Rakúsku (2003), vo Veľkej Británii (2005), v Poľsku (2015), v Luxemburgu (2015), učiteľských mobilit Erasmus+ vo Veľkej Británii (2012), Francúzsku (2013), v Grécku (2015), vo Fínsku (2017), v Španielsku (2021). Inauguranta absolvovala aj učiteľskú mobilitu a školenie Erasmus+ v Portugalsku (2023) ako aj domáce odborné školenie postediting prekladu v Banskej Bystrici (2022).

Z uvedeného vyplýva, že uchádzačka je plne kvalifikovaná, a cielene a dôsledne pracovala a pracuje na svojom profesionálnom rozvoji. Postupne sa vypracovala na uznávanú

filologičku, ktoré je rešpektovaná na domácej i zahraničnej odbornej scéne a dôstojne reprezentuje svoje pracovisko, čo potvrdzujú o. i. aj vyššie uvedené zahraničné kontakty. Jej všestranné odborné zameranie na sociológiu prekladu¹, psychotranslatológiu (so zameraním na afektivitu správania prekladateľa), odborný preklad (anglický, nemecký jazyk), právny preklad, inštitucionálny preklad a lexikálnu sémantiku obohacuje predmetnú oblasť, poskytuje cenné informácie, ktoré pomáhajú rozvíjať zručnosti a zvyšujú povedomie o a v danej oblasti, prináša nové myšlienky a zároveň motivuje ďalších, aby sa venovali týmto odborným oblastiam a prispeli k ich rozvoju.

Pedagogická činnosť

Pedagogická činnosť inaugurantky je tak isto úzko prepojená s Prešovskou univerzitou. Počas doktorandského štúdia a tesne po jeho ukončení pracovala ako externá vyučujúca anglického a nemeckého jazyka na Ústave jazykových kompetencií Prešovskej univerzity (2006-2010), a potom ako odborná asistentka na Inštitúte anglistiky a amerikanistiky, Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity (2009-2016), kde pôsobí od roku 2017 ako docentka. Do jej pedagogickej činnosti je potrebné zaradiť aj vyučovanie anglického jazyka pre odborné účely (ESP) na Fakulte manažmentu Prešovskej univerzity (2016-2017), ako aj pedagogické výstupy v rámci učiteľských mobilit Erasmus+.

Na Inštitúte anglistiky a amerikanistiky FF PU vyučovala na bakalárskom stupni štúdia široké penzum predmetov ako napr. Anglická lexikológia, Lexikologický seminár, Analýza a preklad právnych textov, Umelecký preklad, Počúvanie s porozumením a rozvoj slovnej zásoby, Jazykové kompetencie, Úvod do teórie a praxe prekladu, Textová analýza a preklad dokumentov EÚ, Lexikálna sémantika a slovotvorba. Podobne široký záber má aj na magisterskom stupni štúdia, kde vyučovala a vyučuje predmety Lingvistická analýza textu, Lexika umeleckého štýlu, Preklad II (umelecký), Vývin anglického jazyka, Dejiny anglického jazyka, Jazykové kompetencie, Odborný preklad, Umelecký preklad a Kapitoly z anglo-americkéj translatológie. Na doktorandskom stupni štúdia vyučuje predmety Interkultúrna komunikácia a Teória anglo-americkéj translatológie.

Vyzdvihujem široký záber vyučovaných predmetov (prednášky, semináre i cvičenia) na všetkých troch stupňoch vysokoškolského štúdia, ktoré zahŕňajú nielen oblasť translatologickú, ale aj lingvistickú – všeobecnojazykovednú i komparatívnu, a to opäť vo viacerých jej rovinách. Vyučované predmety patria do oblasti synchronných i diachrónnych tém. Množstvo vyučovaných predmetov vypovedá o širokej odbornej kvalifikácii a širokom záujme inaugurantky o rôzne tematické oblasti, o jej schopnosti znášať vysokú pracovnú záťaž, o vhodných profesijných zručnostiach, čo celkovo poukazuje na integrovaný a multidisciplinárny prístup k vzdelávaniu.

K. Bednárová-Gibová bola školiteľkou 4 úspešne obhájených doktorandov a školiteľkou-spezialistkou 1 úspešne obhájenej doktorandky. V súčasnosti je školiteľkou 2 doktorandov. Pod jej vedením bolo obhájených 42 bakalárskych a 31 magisterských prác. Zároveň vedie ďalších 4 študentov pri písaní ich záverečných prác.

Pripravila a publikovala 2 skriptá a učebné texty *The English Language through the Prism of the Centuries* (2014) a *A Coursebook on Translation: a Task-Based Approach to the Art & Craft of Translation* (2023) a 5 vysokoškolských domácich učebníc *Non-literary and Literary Text in Translation* (2012), *Selected Chapters in English Lexicology. Part I: Lexical Semantics and Lexicography* (2018), v spoluautorstve *Selected Chapters in English*

¹ Mňa osobne zaujala najmä sociológia prekladu, a to najmä preto, že skúma preklad ako proces, ktorý je neoddeliteľne spätý s mocenskými, kultúrnymi a spoločenskými faktormi. A tieto ovplyvňujú a formujú aj každodenný život obyčajného človeka napr. aj na Slovensku. Aj z tohto dôvodu vnímam Bednárovej-Gibovej odborné zameranie za vyhovujúce a aktuálne.

Lexicology. Part 2: Phraseology and Word-formation (2019), An Exercise Book of Translation (2022) a A Propaedeutics of Translation Studies (2024). Okrem týchto učebníc pre vysoké školy publikovala ešte v roku 2018 v spoluautorstve A Handbook of English and Slovak Linguistic Terminology = Príručka anglickej a slovenskej terminológie jazykovedy a posledne A Handbook of Research Methods in Linguistics and Translation Studies (2024). Ako možno vyčítať z názvov učebníc, aj na tomto poli má inaugurantka široký záber, keďže väčšina publikovaného materiálu sa týka predmetov, ktoré vyučuje, a to anglickej lexikológie, dejín anglického jazyka a prekladu, a to z teoretického ako aj praktického pohľadu.

K pedagogickej činnosti patrí aj účasť v úspešne ukončených projektoch KEGA ako hlavná riešiteľka, resp. zástupkyňa hlavného riešiteľa (2x) alebo spoluriešiteľka (2x): (2014 Štylistika angličtiny – blended-learningový kurz, 2015 Virtuálny interaktívny encyklopedický anglicko-slovenský a slovensko-anglický slovník všeobecnej jazykovedy, 2017 Stratégie a techniky znižovania multikultúrnych predsudkov a stereotypov v edukačnom prostredí, 2023 Inovatívna teória a prax prekladu na báze blended learningu).

Konštatujem, že pedagogická aktivita inaugurantky výrazne presahuje štandardy a požiadavky stanovené zákonom a na tomto mieste sa ani nedajú spomenúť všetky aktivity spojené s touto oblasťou. Prispela k obohateniu vzdelávacích programov tvorbou učebníc a iných pedagogických materiálov, čím zlepšila vzdelávacie procesy najmä na úrovni bakalárskych a magisterských študijných programov.

Vedecko-výskumnú a expertíznu činnosť

Inaugurantka patrí k výskumníčkam s bohatými odbornými skúsenosťami (to som spomenula už vyššie) a aj s významnými vedeckými úspechmi. Jej 4 monografie sú tematicky ukotvené najmä v translácii (so zameraním na prekladateľské postupy) Translation Procedures in the Non-Literary and Literary Text Compared (based on an analysis of an EU institutional-legal text and novel excerpt “The Shack” by William P. Young²) (2012), interkulturalite a sociopsychológii prekladateľov (A Socio-Psychological Profiling of Translators as Working Agents in the Language Industry³ – 2023), ako aj na lingvisticko-translatologickej analýze (2010) O preklade anglických právnych textov EÚ: lingvisticko-translatologická analýza, a v neposlednom rade na sémanticko-translatologickej analýze (2020, 2. dopl. vydanie) Towards an Understanding of EU Translation. Ako germanistka, ktorá má skúsenosť s intera intralingválnym prekladom v rámci „nemeckého“ jazyka oceňujem všetky monografie, a najmä poslednú spomínanú monografiu, ktorá je dôležitá z viacerých dôvodov. Takáto analýza pomáha prekladateľovi vybrať správne slová, ale aj správne interpretovať a transformovať text, aby bol v cieľovom jazyku a kultúre rovnako efektívny a autentický ako v pôvodnom texte⁴. Práve tieto témy vytvárajú individuálny obraz Bednárovej-Gibovej výskumných aktivít. Za povšimnutie stojí aj kapitola v monografii vydaná v zahraničnom vydavateľstve Routledge v New Yorku v spoluautorstve venovaná emóciám v preklade Emotions and Literary Translation Performance: A Study Using the Geneva Emotional Competence Test (2023) a rovnako vyzdvihujem aj neľahkú editorskú činnosť (2012, 2016, 2022, a najnovšie 2024).

Osobitnú pozornosť venujem vedeckým prácam uverejneným v renomovaných zahraničných karentovaných časopisoch (4) ako aj v zahraničných a domácich časopisoch registrovaných v databázach Web of Science alebo Scopus (11). Na tomto mieste sa nedajú spomenúť všetky, za najzaujímavejšie považujem posledné jej výstupy z roku 2023 Artificial

² Ide o monografiu vydanú v zahraničnom vydavateľstve.

³ Nóvum monografie z r. 2023 spočíva v jej koncentrácii na najnovšie smery v súčasnej translatológii v zmysle transdisciplinarity.

⁴ Neznevažujem ani lingvisticko-translatologickú analýzu, ktorá slúži na to, aby preklad nebol len lingvisticky správny, ale aj kultúrne a komunikatívne efektívny. Pomáha zachovať presnosť, zrozumiteľnosť a autenticitu textu, čím prispieva ku kvalitnejšiemu a presnejšiemu prekladu medzi jazykmi.

intelligence, machine translation & cyborg translators: a clash of utopian and dystopian visions (v spoluautorstve), na ktoré má inaugurantka 5 ohlasov a How happy are legal translators at their work? Further findings from a cognitive-affective enquiry z roku 2022 so siedmimi ohlasmi. Téma umelej inteligencie je v súčasnosti nanajvýš aktuálna, dokonca si „vyslúžila“ samostatné konferencie, a to najmä v súvislosti s prekladom. K. Bednárová-Gibová ako praktická prekladateľka (v zozname literatúry figurujú aj jej umelecké preklady a zmienka o viac ako 4000 preložených normostranách technickej dokumentácie, textov z oblasti IT, spoločensko-vedných a publicistických textov z/do anglického a nemeckého jazyka) túto výzvu prijala a problematike sa venuje aj z teoretického pohľadu⁵. S témou umelej inteligencie úzko súvisí aj jej ďalší kognitívno-afektívny prieskum spokojnosti prekladateľa právnych textov.

Citačné parametre výrazne prekračujú potrebné parametre, ide o t. č. evidovaných 265 citácií, z toho 48 zahraničných registrovaných vo WoS a SCOPUS, 6 v iných zahraničných citačných indexoch, 8 v domácich registrovaných vo WoS a SCOPUS, 8 v iných domácich citačných indexoch, čo svedčí o uznaní inaugurantky širokou odbornou zahraničnou (napr. vo Veľkej Británii, Kanade, Španielsku, Taliansku, Grécku, Švédsku, Číne, Vietname, Indonézii či Saudskej Arábii) i domácou verejnosťou.

Uvedené publikačné portfólio korešponduje s participáciou na vedecko-výskumných projektoch VEGA (2012, 2015, 2017, 2019, 2021, 2022, 2024) ako spoluriešiteľka (7x) a zahraničnom medzinárodnom projekte POWR 03.05.00-00-Z105/17: Zintegrowany Program UTHRad (1x). Inaugurantka prezentuje výsledky svojho výskumu na domácich a najmä zahraničných konferenciách, z ktorých vyberám niektoré z posledných rokov – 2024 USA, 2022 Portugalsko a Rakúsko, 2020 Rusko, 2019 Juhoafrická republika, Poľsko, Katar a iné. Spolu sa zúčastnila na 19 domácich a 18 zahraničných konferenciách. Pozvaných prednášok eviduje 9.

Napokon spomeniem v tejto časti jej členstvo v medzinárodných asociáciách, ako sú European Society for Translation Studies (EST), International Association for Translation and Intercultural Studies (IATIS) a The Slovak Association for the Study of English (SKASE), ako aj členstvo v domácej asociácii v Slovenskej spoločnosti prekladateľov odbornej literatúry (SSPOL). Taktiež bola a je predsedníčkou rigorózneho konania (PhDr.) v študijnom programe anglický jazyk a anglofónne kultúry (AJAK) na IAA FF PU, predsedníčka sekcie Umeleckého prekladu v rámci súťaže umeleckej tvorivosti vysokoškolákov Slovenska Akademický Prešov (2019, 2020, 2021), kogarantkou študijného programu anglický jazyk a anglofónne kultúry (AJAK) na IAA FF PU v Prešove – úroveň Bc., Mgr., PhD., habilitačné a inauguračné konania, je koordinátorkou programu Erasmus+ na IAA FF PU v Prešove. Za svoju prácu získala v roku 2008 Cenu rektora za úspešnú reprezentáciu Prešovskej univerzity a v roku 2012 Cenu dekana FF PU v Prešove za publikačnú činnosť.

Celkové hodnotenie

Z uvedeného vyplýva, že uchádzačka znamená veľký prínos pre rozvoj odboru na národnej i medzinárodnej úrovni. Má potrebnú kvalifikáciu, skúsenosti, je inovatívna a motivovaná prispiť k zlepšovaniu predmetnej oblasti. Priniesla a prináša nové nápady a metodológiu, ktoré posúvajú odbor dopredu. Je otvorená experimentovaniu a zlepšovaniu, a tým je významnou silou pre inovácie vo filológii. Okrem teoretických znalostí prináša do odboru cenné praktické vedomosti a zručnosti a interdisciplinárne prepojenie. Uchádzačka je silnou osobnosťou, ktorá dokáže podporovať ďalších odborníkov poskytovaním poradenstva a tak zvýšiť prestíž odboru a jeho atraktivitu pre ďalších odborníkov. Dlhodobé zameranie sa na výskum anglického, nemeckého a slovenského jazyka poskytuje inaugurantke neoceniteľný prehľad a poznatky potrebné na rozvoj odboru Cudzie jazyky a kultúry.

⁵ V tejto súvislosti ma zaujíma inaugurantkin názor na AI.

Analýza činnosti Klaudie Bednárovej-Gibovej presvedčivo dokazuje, že spĺňa všetky všeobecné a špecifické povinné kritériá a aj veľké množstvo špecifických nepovinných kritérií schválených Vedeckou radou Prešovskej univerzity v Prešove. Je potrebné zdôrazniť, že v mnohých oblastiach jej výkon podstatne presahuje stanovené minimálne požiadavky, napr. aj rozsahom svojho vedeckého záujmu a rozmanitosťou spracovaných a spracovávaných tém a ich prepojenosti či účasťou na domácich a medzinárodných konferenciách. V rámci vedeckej a výskumnej činnosti je to predovšetkým celkový počet jej vedeckých publikácií a citácií, pričom mnohé publikácie boli vydané v renomovaných časopisoch (napr. *Meta*, *The Translator*, *Perspectives: Studies in Translation Theory and Practice*, *Translation Studies* a i.) alebo vydavateľstvách (Peter Lang, Cambridge Scholars, Routledge, Springer), pričom uchádzačka priniesla nové teórie, metódy a aplikácie v svojej vedeckej oblasti.

V rámci pedagogickej činnosti je to počet odvedených a obhájených záverečných prác, široké spektrum vyučovaných predmetov i účasť na projektoch s pedagogickým výstupom. V rámci odbornej a medzinárodnej spolupráce uchádzačka aktívne spolupracuje so zahraničnými výskumnými tímami, participuje na medzinárodných projektoch (napr. POWR 03.05.00-00-Z105/17: Zintegrowany Program UTHRad) a (spolu)organizuje domáce a medzinárodné konferencie, resp. workshopy (napr. 2012 Language, Literature, Culture in Changing Transatlantic World II, 2024 Advancing Teaching Translation and Interpreting in Higher Education: Insights & Outlooks).

Je členkou v odborných spoločnostiach, ich výboroch či iných relevantných organizáciách. Za svoju prácu získala niekoľko vyššie uvedených ocenení, grantov a zahraničných pozitívnych písomných referencií. Oceňujem takisto jej členstvo v redakčných radách zahraničných odborných časopisov (napr. *Rudn Journal of Language Studies*, *Semiotics and Semantics*, *Language – Culture – Politics. International Journal*, *Current Issues of Linguistics and Translation Studies*, *Hermēneus. Revista de Traducción e Interpretación* a i.) a pozície v odborných výboroch (napr. konferenčných). Uchádzačka úspešne riadila a riadi výskumné projekty, granty a je schopná viesť a usmerňovať mladších kolegov a doktorandov.

Záver

Na základe uvedených skutočností možno konštatovať, že uchádzačka spĺňa všetky kritériá na vymenovanie za profesorku a po úspešnom inauguračnom konaní a splnení všetkých legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MŠVVaŠ SR č. 246/2019 Z. z. **odporúčam** vymenovať uchádzačku **doc. PhDr. Klaudiu Bednárovú-Gibovú, PhD.** za profesorku v odbore habilitačného konania a inauguračného konania cudzie jazyky a kultúry.

V Prešove 30.1.2025

prof. PhDr. Martina Kášová, PhD.